

Tinklapyje „Filosofija“:

Vaizduotė ir Vitgenšteinas

Vitgenšteinas apibrėžia:

Filosofija yra „kova su mūsų proto uzbūrimu kalbos priemonėmis“.

Filosofijos tikslas – „parodyti musei, kaip išlįsti iš butelio“.

Jo apibrėžimai yra daliniai atvejai visa apimančių apibrėžimų šių:

Filosofija yra pusrutulio harmonizavimas.

Filosofijos tikslas ir svarbiausias klausimas – skirti šūdą nuo bandelės.

Ir Vitgenšteino su burtais, ir proto galimybių harmonizavimas išryškina ypatingą vaizduotės reikšmę tikslams ir procesams. Apie tai šnėka ir „Filosofijos“ straipsniai „Kaip galimà...“, „Vaizduotė ir kepenys...“.

„Vaizduotė ir kepenys“ pajuto ne žvėrį, tik pirmojo Vitgenšteino teiginio ribotumą – perdėtą dėmesį kairiojo pusrutulio nuopelnams. Ir paminėtas ten Gilles Deleuze regis neranda spragos iš kairiojo nelaisvės – Vitgenšteinas pataršytų tą postpost scholastą su jo amžiais gyvom universalijom. Ten pat gal Liudvigas patsai apsižiūrėtų, kad šalia kalbos pasaulio gyvuoja dar toksai kapitalizmas. Deja, įniršusios kepenys ne panacėja. Sprendimas – visų įrenginių harmonija, pirmiausiai tų – po kiaušo stogu. Harmonizuojant ir iškyla visu grožiu ketvirtoji apibrėžimų eilutė! Daug kas aiškėja tiesiog po gyvenimą pasižvalgius.

Vilkas antai, žvėris, – puikiausiai tvarko asmens ir šeimos reikalus be? kalbos lygio priemonių. Galime vaizduotis, kaip mąsto jis vaizduote. Vaizdai ir intuicija. Žmonijos genijai turėjo abudu natų raktus linijose – emocijos ir loginį, nors ne vienodai artėdavo jie prie pusrutulio harmonijos. O vilkas – jo asmenybė, pajautos, gyvenimo džiaugsmas nesiskiria nuo h sapiens, – tą galima pajusti bendraujant su nuoširdžiais šunimis, rezervuotesniais ambicingais katinais. Arba bitėmis. O dažnai nebejauciame savo asmenybės pagrindo tapatumo su broliais – žemės gyviais. Kurie alksta, trokšta... ryja vienas kitą lygiai kaip mes. Tik tiek kitoniško – neturi užduoties harmonizuoti. Bitės – evoliucijos akligatvyje? Nesulauksim bitės sapiens? Gal. O mes – ne akligatvyje? Ar turime tūkstantį tūkstantmečių, kad išties apturėtume išminties, ar spėsime dar atskirti šūdą nuo bandelės?

Šiaip ar taip, dėmesys vaizduotei – išgainingas posūkis. Po tų jau įgirusių „post“ ir 3x „post“ norėtusi žinoti, kas už posūkio. Nors trauk į Delfus. Nors – kam?

Miela sena nesenstanti tetulė dialektika geba išburti, leidžia skonėtis iš anksto – gims neverbalinės epistemologijos madų laikai. Kiek pasipils krypčių kryptelių, džugins ir įdomūs, ir nenuspėti pagalvojimai.

Tai dėkui, Tetulyte. Vėl nenuilsdami bandysim kept bandelę.

O mes pavasarį pasišnekėjom apie brolybę – Algmar, Edita Södergran ir pora katinų:

Pavasario skaitinys

*Katine, man dainuoji
Kaip mielajai,
Kaip Editai kada?
Šiltas kailis sausas ant tirpstančio
Sniego nuo vasarų laimės,
O sūrio troškimas tavasis
Toks žemiškas,
Snieginas saulėtas auksinas katine,
Sniego vanduo tuščio skonio!
Tyroj ateity
Derėtų atrast laimės kailį nedirtą,
Naujos nedėvėtos nežinomos,
Katine,
Laimės,
Kur pildosi pametant kailį
Jaunesniems už jaunąją mergę tą,
Laimės,
Kad sūrintų palašą gėlą.*

Filosofija liūdesiui

Esė

Literatūrinių tinklapių gaida skrieja gan rami savam matavime, kad ir tarp prieštarų, pasibarimų.

O kasdienė žiniasklaida – krustelėjimai stichijų arba visuomenės, žudymai, nusižudymai – parodo, kokia trapi mūsų civilizacijos plėvelė ant planetos veido. Ir čia pat, už tvorelės ar gatvės, matai liūdnuos, ir ne bedarbius: labai pasiturinčios šeimos atžalos, arba šeimos neaiškiškos, bet jau pasiekę, prasimokę – liūdni. Vienas vargsta dėl bendraamžius pralenkusio proto, kitas dėl per pigių batų. Ir kad nėra kaip meniškai, kilniai ir kilnią draugužę vertą susitikti. Tai vis senuko veltšmerco variacijos, postpost meno sudrumsta ar užteršta vaizduotė – iš ten jautriųjų ilgesys be vietos, praktiškųjų – viltis emigracija; praktiškųjų tikslai apibrėžti, o vis tiek nesmagu. O filosofija šią kasdienybę ir daugiašaknią nerimą jaunojo sapiens dar pluoštais filosofinių pagrindimų supainioja.

Štai filosofiniuose tinklapiuose skaitau straipsnius. Jaunieji perpasakoja, cituoja vyrėlesnių, senstelėjusių pankų, rimtuolių mintis. Egzistencializmas švelniai glosto liūdesį, jis lyg vaikas šalia panelės postpost. Šiurkščiau gremžia plastmasinių žodelių konstrukcijomis pasipuošusi besijauninanti fenomenologija, tačiau didžiausią įspūdį jaunimui daro terminologija: kiek žodelių per šimtmetį prigalvota, o per pusšimtį pastarąjį – vis tirštin. Kyla noras išmokyti juos velti, švaistytis, pagimdyti žodelį pačiam. Ir dauguma žodelių tūtoja link apokalipsės: prigimties patamsiai, prieštaravimai, pašamonės, nesąmonės...

Skaitytai, ir straipsniai beskaitant vis stiprina Gojos *Los caprichos* įspūdį. Tik protas ne miega, jis užviešpatauja?, prievartauja? jausmą, gimdo pabaisas, vaizduotės galimybių chimeras. „Mes mėgstam būti gąsdinami“... O!.. mylimi siaubekai... Ir kurti ėmęsis filosofas nuneria iš kasdienybės medžiagos įmantrius žodelių nėrinis, kuriais papuoštas maudulys įtikina esąs pagrįstas, tikras.

Randu S. Žižeko citatą: „Sade'as slapta pateikia kitą gamtos sampratą, kuri reiškia ne įprastą neutralią daiktų tėkmę „anapus Gėrio ir Blogio“, bet Gamtą, kuri jau tam tikru būdu yra subjektyvuota, paversta transgresyviu velnišku esiniu, verčiančiu mus paklusti blogiui ir ieškoti malonumo naikinant ir atsisakant bet kokios moralumo ar užuojautos formos.“ – Gamta subjektyvuota transgresyviu velnišku esiniu – čia 3 žodeliai seni, tik pajauninti dar senesniu „velnišku“, – skaldoma iki suvelninant gamtą ir moterį – tai, kas dievinama meno kūriniuose. Gal tai Froido vienpusė tiesa taip kerojasi, – toks vėžys gali sugrauzti džiaugsmą.

Žodelių stichija tai ne Goja, nirštantis kaip čia taisyti tikrovę, šleivai pabūdavotą, – *Los caprichos* lig dugno atskleidžia, kas YRA, ir ragina mąstyti. Ta stichija – ne Vitgenšteinas kantriai knisantis link realios esmės. Nei Dostojevskis, tikintis – parodysi, pataisysi. Panašiau į Šopenhauerį, – tas, sako, didžiavėsis: tik ne kad tiesą rado – kad įdomiausia savo laiko sistemą sutvėrė. Betgi ištis – ir teisius, ir kuklus.

Skaitytuose straipsniuose aprašyti nagrinėjimai, pažiūros išdidina tikrovės fragmentus, kol jie ima užstoti visumą. Panašiai beždžionių tyrinėtojai – žiūrėk, taip įsigilina į orangutanų šeimos psichologiją, kad ta psichologija jau atrodo sudėtingesnė negu sapiens. Panašiai atrodo Sartro paistymai apie meilę – panašiau, kad svarstomos homoseksualaus pavydo peripetijos. Stiliaus pavyzdys: „jis nori būti objektu, kaip riba transcendencijos, kurios link kito asmens transcendencija transcenduoja visus kitus objektus, bet kurios ji jokiū būdu negali transcenduoti.“ Įdomu, kad ir „Katalikų pasaulio“ leidinyje vystomas priskaldymo iš žodelių menas: „Net meilė negali sustingti kaip betarpiškas santykis; ji tęsiasi, tačiau tęsiasi aktualumui keičiant Latentiškumą. Žmogus, kuris ką tik buvo vienintelis ir neapibūdintas, ne esantis, o esamas, ne patiriamas, o paliečiamas – tas žmogus štai jau virto Juo ar Ja“.

Atgaiva, kad yra dar blaivių.

Algis Mickūnas, Alfonso Lingis kalba meniškai – senoviškai? Ir lyg veda į džiaugsmą: „Visos galingiausios pasaulyje sąvokos, jėgos, visa išmintis priklauso moteriai. Kai kuriose Sibiro gentyse sakoma: „Moteris yra iš prigimties šamanė.“ Nereikia treniruotis – ji supranta dalykus. Visose mitologemose herojų veda, saugo ir gražina moteris. Net ir Filosofija – deivė, nurodanti filosofui, kur link keliauti. Moteris žino pasaulio takus ir juos atveria. Nesvarbu, ar tai Atėnė, nukreipianti herojaus ietį ir strėles, ar Sofija.“ (Mickūnas) „Gundymas yra nuoširdumo ir autentiškumo sūkurys. Iš šiuolaikinės filosofijos prapuolė ištisas autentiškumo gabalas. Filosofijos decentruotas, neatsakingas subjektas kalba tekstais, kurių reikšmė yra ne kokiose nors subjektyviose intencijose, o kitų tekstų konvergencijoje. Ištis, daugelyje pokalbių nuoširdumas ir autentiškumas tampa nesvarbūs ir ignoruojami... Gundymas yra nuoširdus taip, kaip nuoširdūs yra alkis ir troškulys.

Nėra nieko savastingesnio už gundantį balsą!“ (Lingis, šis žodelizmo neišvengia).

Tai kas gi ištis vyksta mūsų post galvelėse?

Žvelgiant iš kokio tūkstantmečio perspektyvos (jei bus kam žiūrėti) nuo kažkurio taško prasidėjęs (nuo Ruso, nuo Dostojevskio su Niče?) aimanuojuantis krebždesys, tas stenėjimas įsižvanganantis – atrodo kaip permanentinis dekadansas. Tikrai gal vieno tūkstantmečio ir neužteks, kad apžvelgtum liūdesio liūną. Antikos dekadansas taigi užtruko. Ir ankstesnis dekadansas, po kurio graikai iškilo, netrumpas, ir dar kiek jų būta, tamsiųjų amžių. Jokia laimė neprisiminti nei savo, nei žmonijos klaidų.

Bet gal šį sykį bus kitaip. Čia gi MES blaškomės. Reikšmingiausias karas tas, kuriame pats tampei skydą – sako Tukididas.

Nėr kaip gyventi

Plechavičiukai

Arba: APIE ATMINTIES NAUDĄ

Labai retai beprisimenam savo nepavykusius sukilimus. Tarpukariu dar rašydavo: GLORIA VICTIS! Dabar tokių žodžių nei girdėjom, nei girdisi. Girdėjau, kad statys Mackevičiui paminklą. Gerai. Bet svarbiau būtų paminklą statyti mokyklose – bent galvose, jei jau ne širdyse.

Kad jau ir Sąjūdžio – tik šventinis atminimas. Kai kam jau ir nebepatogu taip plevėsavus... Antai gretimoj gatvėj pilietis prieš 20 metų priešais savo namą buvo įmūrijęs tris galingus stiebus vėliavoms. Jie seniai išrauti, tie stiebai. Vasario 16 dar iškelia vėliavą, jau ne ant stiebo, šiaip ant koto, prie namo. Kovo 11 jau nei nekelia. Tingi, mados nėra. Madoj – algoritmas: ne šito laukėm. Ar tik nebuvom durni? Na, daugelis tų, kurių tūkstantinės pensijos ir pan., tai jau ne durni, laiku jie susigriebę. Bet kur, kodėl, tų „gudriųjų“ neپردengta išgaruoja atmintis?

Sąjūdį derėjo vadinti Antruoju Sąjūdžiu. Nes pirmasis buvo - nelaimėjusi Vietinės Rinktinės epopėja.

Kiek kartų tada buvo daugiau, negu per šitą Sąjūdį, pastangų, vargo, kančių – nepasiseks pasverti. Tik atmintis parodytų: tų kartų daug.

Kur kas lengviau suskaičiuoti lavonus, mat yra skaičiavimo vienetai. Skaičiavo, apytiksliai. Taigi aukų – lavonų per aną Sąjūdį buvo gal 15, o gal 30 kartų daugiau, negu per šitą.

1944 metais žuvusius suskaičiuoti lengviau. Tik neaišku, kiek negrižo išvežtų į Vokietiją. Vėliau susilieja jų ir kitų žuvusiųjų partizanų skaičiai, taip pat ne labai rūpestingai nustatyti.

Anąkart nelaimėjom. Kraštutiniai nepalankios klostėsi aplinkybės. Apie savo nuostolius arba pelnus galvojo vakariečiai, ne apie tautų teises. Taip jiems galvojant, visiškai logiškai vystėsi įvykiai, kitokios jų sekos tiesiog nėra kaip įsivaizduoti. Plechavičius, generolas, negalėjo tikėtis stebuklo. Tikėjo, matyt, kad tauta gali išlaikyti kumštį – dėl viso ko. Jei kas, nebūsime beginkliai.

Įvairiausių klaidų pridarė savanorių vadovybė, gaisimo buvo, neveiklumo. Istorijos čia iš kitur neišrašysiu, tik viena pastaba apie būdingą riktą.

Savanoriai pralaimėjo pasiūsti prieš Armiją Krajovą. Apžiūrėkit, progą radę, Krajovos fotografijas. Jau iš tų paveikslėlių matosi rimta organizacija. Daug ten vyrų 25 – 30 metų, pačiam stiprume. Dar prieš karus išmokyti, karą kariavę, ne vienas gal savo generolo Kučebos pulkuose vermachtą kūlęs. Ir dar su jais – slaviškas pasinešimas peštis. O mes rambesni, tai ir šiandien galim pastebėti. Nepakenkė Krajovai, kad daug joje buvo ir lietuviško kraujo, ir pavardžių lietuviškų taikėsi: amžių patirtis rodo – perkrikštai dar uolesni. Prie tokių patyrusių vyrų ir jaunesnieji šauniai žiūrisi.

In the Photo: Concentration of the 5TH Wilno Brigade.

Ir kas prieš tokius? Aštuoniolikmečiai kaimo vaikinukai, gimnazistai, neapmokyti, menkai ginkluoti, retas kuris vyresnis. Vokiečiai nerviškai drebėdami šautuvus davė, itališkus – amunicijos nei užgrobti nėra iš kur. Ir buvo ko vokiečiams drebėti. Plechavičius bandė, prisidengdamas Rinktine, mobilizuoti visą Lietuvą, tik nespėjo. Kam tai patogiu, vis dar pašneka: ginkluotasi su vokiečių pagalba, o juk koalicija – JAV, Anglija, Prancūzija, SSSR? Neaišku, dar supyks?

Būtent, neaišku – vienam kad atmintį išbarstė, kitam – kad jam apskritai atmintis kenksminga. Visko būdavo kadaise. O savo gimnazistus generolas saugojo ir daugumą išsaugojo.

Plieno rinktinės ir Algimanto apygardos Kunigaikščio Margirio rinktinės partizanai.

Gimnazistų tinkamos nuotraukos neradau. O mūsų partizanai jau rimtai atrodo.

Bet apie neparuoštus.

Štai tų neparuoštų lietuvių prieš Krajoją, ir dar su vokiečiais flirtuojančią, jau kaip nors, iš paskutiniųjų reikėjo nesiūsti. Apmaut reikėjo vokiečius, su Krajoja susitarti, dar ką išgalvoti – tam vadų galvos. Žinia, ir silpna jėga gali nugalėti. Tik tam fortūnos meilės reikia, ne vien galvos. Entuziazmo būta, tai kad kiek galėjo, nepastovioji, ir pamilti.

Šitokia dviejų Sąjūdžių materija. Kai palygini, tai ir matai, kas daugiau sveria. O emocijos išlieka tada, kai užfiksuotos: tėvų pasakojimuose, šeimos atmosferoje, Biliūno pasakoj, Cezario užrašuose, Senkevičiaus romanuose, Tukidido arba Šapokos istorijoje, besiskundžiančiųjų, besiteisinančiųjų rašymuose...

Ir čia tai jau išsiskiria tautiečių tiesos. Kurie čia esame strībų, informatorių vaikai, anūikai? Kiek tokių visoj žaliaj Lietuvoj? Kokiu kampu esam, vaikai, naujausią istoriją girdėję. Kaip ją matom, vaikai tų, partizanų nužudytųjų.

O kiti - aikštėj numestų partizanų negyvų esam palikuonys, išvežtųjų. Reiks gero laiko, kol piktumai, kerštai užsimirš, susilygins.

Tos dvi tai pagrindinės „partijos“. Tarp jų – masė perbėginėtojų. Štai šitų partijos ideologija tvirčiausia, pastoviausia: kur vėjarodė kryпта? Su atmintim ar be – pirmyn!

Tarp pagrindinių – tarp sluoksnių. Antai kategorija: mokslininkai, menininkai ir panašūs, pažymas kagėbistams rašę. Ne tam, kad sprandus ant kaklų išlaikytų. Užteko tiek - kad tik galėtų už „geležinės“ pasižvalgyti, džinsų, žinių parsivežti. Ar smagu vaikams apie tai sužinoti? Teisinasi: nieko neįskundžiau... Iš šių vič vienas tėra žinomas, kad gailėjosi, mat verkė ant peties tokiam žurnalistui, vėliau subanalėjusiam. Kvailas, a? Visi kiti broliai protingi.

Dar vienas, dabartės besikeruojantis, sluoksnis atminties vengiantis – tie, kuriems okupantai buvo sugalvoję super tikslų, tiesiog nuostabų apibrėžimą: BEKILMIAI KOSMOPOLITAI! Šitiems – pikčiau ricinos atmintis. Turi jie savo filosofiją – miglose išklėrusį beformį postmodernizmą. Jiems atminties iš principo nereikia. Priminimai – bereikšmiai, neturėtų nė nervinti.

Toksa, jau beįsisenėjantis, mūs tėviškės vaizdelis gimdo gan pastovų jausmą negatyvų. Įvairiausi komentarai rodo – ne vienas rymo ant sąskaitų slenkščio. Deja, kilniosios Sąjūdžių emocijos, blogai ar gerai tie judėjimai baigėsi, tos emocijos išgaruoja greičiau.

Užsimiršta greičiau nei skriaudos ir tai, kas skriaudai keblu priskirti, bet nesmagu, labai. Štai per paskutinį sukilimą prie Kėdainių sukilėliai pakorė bajorėlių, kam su rusais siejosi. Išdavikas. Kur, kas šiandien išdaviko giminė, ką apie bočių žino? Kito meto sukilėliai nušovė savo generolą. Ką beprisimena generolo giminė? Ainiai jau bus smagesniais žygiais per šimtmetį pasižymėję. Kiekviena šeima turi to, ką norėtųsi pamiršti, bet naudinga prisiminti.

Tai gal patylėkim, lyg nemandagiai kuriam nors apsigarsinus, ir visiems žmonėms viskas bus okei? Deja, kaimynai, būtų ne okei, o super kvaila. Jau kartų kartos tikėjosi galop išvargę vargą, o vargai laukė vis nauji... bet vis tie patys. Geriau jau „ruoškimės morališkai“, - kad vėl mums išbandymų atsiųs, kad leis mus gundyti.

Nes kipšas budi. Velnio pakištas ir šitas gundymas – ištrinti atmintį... Kad iš naujo prisitrintume išdavimų, žudynių nuospaudas? Po to jas gramdom veidmainysčių, melo gremžtukais... Nauja karta? - iš naujo. Todėl ne trinti, o išsiaiškinti, suprasti, atjausti. Tada, kaip sakoma, kurti ateitį.

Nes, kaip sakė įkaušėliai – „visi mes lietuviai“. Ironijos čia nedaug.

Kuris čia esam užsitikrinęs, ką rinksis stovėdamas priešais vamzdį? Taigi tam, tikram ir žinančiam, ką rinksis, pavojus kaip tik didesnis: neskiria jisai pypkės nuo cibuko. Manosi žinąs, ką rinksis, o žino tik – ką derėtų rinktis. Bet vis tiek šaunuolis. Ne tuščiai apie didvyrius skaitė ar teleskopsojo.

Pasirinkimo bandymus galim pradėti ir ne nuo to klaikaus klasikinio vamzdžio. Užteks didvyriui atsistoti vienišam prieš kyšį. Kas jį pergalei įkvėps, kur tikrasis sutvirtinimo sakramentas?

Atminti - ne geriau, o būtina. Žinodami, kaip kapanojosi verpetan įtraukti kiti, gal kryžkelėj gebėsime pasirinkti.

Žinokim, o tuo tarpu lai susilygina lyginamos istorijos kalvos ir duburiai. Tegu.

Betgi kas gera ir gražu - derėtų kasdien atminti. Tai kas kliudo? Pavyzdžiui, Vietinės Rinktinės atveju? Pasižvalgykim.

Savanoriais stoji vaikinai, kuriems nesvetimas buvo idealizmas. Kam iš prigimties, o kas ano meto mokyklos buvo išauklėtas. Tik ir tada ne visai lengva buvo pasiryžti. Daugelį patyrę, protingi tėvai stabdė. Amžinoji valstiečio patirtis tarė jų lūpomis: - Žinia, reikėtų... gal kas išeis jiems... Bet gal tegul be mūsų...

Daug kas paklausė tėvų atkalbinėjusių, nors ir nesmagu buvo neiti su draugais ir Sąjūdžio polėkiu. Kai kas guodėsi: anų – bandos instinktas... Kaip ir per pastarąjį Sąjūdį paguoda. Gan greitai tie neryžtingieji gavo atsikvėpti, mat susiklostė situacija – AR AŠ NESAKIAU?! Po pastarojo Sąjūdžio tokia paguoda neaplankė, tiktai iš lėto susikaupė kita – „mes ne to laukėm“.

O idealistai, svajotojai - nei postų pasiekė, nei savo Sąjūdį išgarsino jaunimo atminty. Taip, žinoma, - realistai laviruoja gabiau.

Štai Valdas Adamkus. Kiek teko skaityti, Rinktinėje jo nesimatė, nors buvo tinkamo amžiaus, buvo joje ir jaunesnių. Vargu galėjo jis nesiveržti su visais. Tad aišku – protingi tėvai sulaukė. Vasarą dar švystelėjo jisai Žemaitijoje prie partizanų. Iš ten jau išmintingas dėdė išruošė jį į vakarus.

Gabus, guvus vaikas pritapo ten, ne eiliniu pasitarnavo anos šalies tvarkai, gerovei, oligarchams, galop karjerą dailiai užviršavo Lietuvoj – asmeninis likimas lyg iš amerikūnų operetės. Kas kita, kad vyriausiuoju Valdininku tapęs Valdas valdininku ir liko, tik prabuvo, nieko originalaus taip ir neparodęs. Itin teigiamas tvarkingas vaikas liko it dar vienas neišsipildžiusių vilčių paminklas. Galima teisinti – aplinkybių dėdei, varžtai. Ir - pritrūko Lietuvai tinkamu metu Periklio su skandinavų pavyzdžiu. Estų prastesnės sąlygos, nei mūsų, tai rezultatai per tiek ir įspūdingesni. Dėl to, kad reikalus ten stvėrė TRUPTI jaunesni? Bet tai jau šalia mūsų temos apie atmintį.

Mūsų temoje – reikia įsivaizduoti, kad Valdas BUVO plechavičiukas! Galėjo žūti, bet išliko, tapo vyriausiuoju ar panašiai... Va tada tai būtų Rinktinės garsas ir atmintis, ir paminėjimai mokyklose.

Šita prasme tam pirmajam Sąjūdžiui nenusisekė. Ot kad Brazauskas, Landsbergis, kiti panašūs būtų buvę nors 6 metais vyresni. Tikrai bent kai kurie būtų namie neištėvėję. Ir skambi dabar būtų anų dienų atmintis.

Rinktinė. Palietę tiktai vieną primirštą vienos tautelės sąjūdį, bemat atsiduriame dešimtis, gal ir šimtus tūkstantmečių homo sapiens giminę kamuojančių problemų epicentre. Klaiku ten, žinoma. Iš būties klaiko tie silpnųjų šūkiukai: tylėkim, galvas į smėlį! Iš ten ir dar silpnėsių klyksmas: aš vienas, tiktai aš žinau tiesą! Klausyk tik mano partijos šnekų! Iš šių galėtų imtis savonarolos, hitleriai... bet jie imasi iš visų sluoksnių.

Netoliese – narnėjimas sočiųjų: ehm... tiesos nėra, nes viskas yra tiesa. Nėra ir atminties – tenai per vien falsifikatas, samogonas. Tylėkit, plėpūs asilai. Leiskit mums tukti.

Taip – kol gauna į dantis. Tada – ko, kaip, kas gi čia buvo? O buvo lygiai taip, kaip visados – per anuos „sapiens“ tūkstantmečius. Kurių atmintį ištrynė. Taigi. Pradedame naują ciklą – pirmyn į ten pat!

Tragišką situaciją jautusių daug buvo per tuos ilgus laikus. Jie neišmetė atminties, tik nedaug sugalvojo, kaip nuo jos gelbėtis. Buvo poreikis, tai nuodėmių atleidimas sugalvotas, troškimų išsižadėjimas... Daugel gerų idėjų išsiggimsta.

Reikšmingas patirtis pamirštam, tai ir lipam ant nevienybės grėblio.

Komentarai

<http://www.rasyk.lt/kuriniai/188386.html> Algmar paskelbtą esė „Plechavičiukai“ komentavo ten rašantis *agricola*. Istorija besidomintis komentatorius parodė būdingą XX a. Lietuvos istorijos neišmanymą ir visuomenės nuotaikų nesupratimą.

Žemiau svarbiausi jo komentarai ir Algmar atsakymai.

Agricola:

Nežinau ar Plechavičiaus rinktinę galima vadinti sąjūdžiu... po vokiečių vėliavom kurti daliniai...romantiška karo samprata, nes 1944 metų situacija nebuvo 1918 metų situacija...be to Plechavičiaus asmenybė, teko girdėti iš muziejinių pasakojimų apie Plechavičiaus dvare plakamus rimbais neklausius kumečius po nepriklausomybės atkūrimo...be to perversmo 1926 metų vienas iš organizatorių...neherojiškas personažas man asmeniškai visiskai...

Plechavičius man yra toks feee dalykėlis iš naujausių laikų istorijos personažų... idealizavimą ir romantizavimą aš rašiau kaip bandymą vietinės rinktinės būrimą padaryti sąjūdžiu... nu man tas principas kaip buvo buriama vietinė rinktinė nesiderina su sąjūdžiu... sukilimai ir revoliucijos irgi man ne sąjūdžiai, o kažkas kita. Tai ką vadiname Sąjūdžiu nuo 1988 m. birželio tai yra tikrai sąjūdis, su šimtatūkstantinėmis miniomis ten tikrai sujūdusi visa tauta, o sukilimai tai ką, kai bajorų sukilėliai skerdžia valstiečių sukilėlius, arba tie patys valstiečiai po kokio mūšio dabaiginėja sužeistus bajorus sukilėlius, kad galėtų (kaip ir visų laikų ir visų šalių valstiečiai), pasisavinti sužeistų ar mirusių sukilėlių drapanas, sąjūdis turi turėti daugiau dvasios, jeigu nori "smarvės" siekdamas savo tikslų. Partizaninis judėjimas, va kas kita. Herojiški personažai man yra bent jau mūsų naujausių laikų istorijoje partizanai, bet tie kurie buvo idealistai, tie kurie "be nuodėmės", taikių žmonių žudyme...

... flirtavom su vokiečiaus, kaip ir su sovietais pirmos okupacijos metu, kaip ir "dera" tokiai mažai tautai...todėl ir galvoju kad idėjos mūsų tauta neturi jokios, nes nežino kas ją riša? O vienas iš raiščių yra praeitis, o kadangi kiekviena karta rašo istoriją, tai kiekvienai kartai ir reikia naujų herojų, kad atitiktų jos aspiracijas, o plechavičiukai iš principo galvoju, to neatitinka, nes nieko jie nenuveikė, išskyrus tai kad vokiečių buvo gėdingai išblaškyti... (pabr. Algmar) tarpukario Lietuva turėjo Vytautą Didįjį, jo kičiniai portretai kabojo šalia švento Jurgio ir Jėzusas su Marija reprodukcijų, kiekvienoj valstiečio troboj, o dabar kas kabo pas jaunimą, gal Bieberis, bet jau tik ne Robespjeras, ar kunigaikštis Miškinas, Che ko gero populiariesnis yra už visus išvardintus...

beje mano tėvas jau miręs pasakojo, kaip kaimynas jį ir savo sūnų vedė išsigandęs vokiečių i komendatūrą, kai buvo paskelbtas vokiškasis šaukimas, taigi ryte miestelyje pasitiko juos lietuvius karininkas ir ką manai, drožė tam dievui per ausį taip kad kepurė nulėkė per porą metrų ir pasakė, tai ką judošiau vaikus nori vokiečiui parduoti ir liepė dingti kuo greičiau...va kur herojus, kurio esmė galvoju yra visų mūsų kolaboravimų pateisinimas...

...nežinau ar vietinės rinktinės nesėkmės istorija gali būti ta atrama į kurią reikia remtis dabar, kaip kad su tiražuojama Pilėnų istorija...gal heroškumo, ir herojų reikia ieškoti tremtinių istorijose, partizanų kovose, o gal Sąjūdžio peripetijose...gal tas herojus ne toks yra dabartiniam jaunimui, ta prasme ne tokio "svorio" - moralinio, charizmatinio...nežinau, bet ieškoti prasminga manau...

Algmar:

1. Ar rinktinės epopėją vadinti sąjūdžiu? Vadinti galima visaip, pvz., pakvaišimu – pozicijos reikalas. Bet SAJŪDŽIAI buvo nepriklausomybės kovos, sukilimai prieš rusus, švedus, žemaičių, prūsų sukilimai.

Joks savanoris nestojo po vokiečių vėliavom, stojo PRIEŠ tas vėliavas, nieks neturėjo kitos minties (provokatorius ir kt. čia aplenkiam). Lietuva tada sujudo, ne Plechavičiaus rinktinė, lygiai kaip pastarąjį kartą – ne Landsbergio gvardija ir beretės, o Lietuva. Ir tada ir dabar – kaip galima buvo judėti kitaip, negu išnaudojant realias galimybes. Ir dabar, 1991 – kad kiek, galėjo nepasisiekti.

2. Kur tekste radot idealizuojant, romantizuojant, heroizuojant Plechavičių? Žinia, kiekvienas norėtų vado – riterio nepriekaištingo. Bet tada – šis pagavo tautos sąjūdį, kito neatsirado. Lygiai taip po Kovo 11 neatsirado Lietuvoj Periklio. Kurie vedė, nuvedė į algoritmą: „mes ne to laukėm“.

Net įdomu, kas Jums herojiški personažai? Napoleonas, Cezaris, Robespjeras, Kromvelis, Don Karlas, Griša Melichovas? Su Perikliu irgi visko buvo. Mindaugas? Toks kaip jis ir batiuška Plechas būtų, jei būt nuskilę. V. Kudirka - kita dimensija.

3. „1944 metų situacija nebuvo 1918 metų situacija“ – pranešat naujieną. Geriau tiktų stebėtis situacijų panašumu. 1917 – 18 m. kur kas ilgesnis ir intensyvesnis, ir liurbiškesnis, negu Plechavičiaus, buvo flirtas su vokiečiais. Gryna laimė ir niekieno nuopelnas, kad sėkmingai užgeso. Ir 1944 galėjo visaip baigtis – jeigu rusų siela nebūtų tokia neaprepiama nei prognozuojama, amerikonų makaulės būtų toliaregiškesnės – jie ir SSSR kracho neišnaudojo. Jei dar sauja „jeigu“.

Jūs stovite ant slenksčio. Reikia pusės žingsnio paneigti visokių buvusių sujudimų, taip pat ir Lietuvos partizanų (nuodėmingi) bet kokią prasmę ir idėją. Lieka garbėj pastarasis Nepriklausomybės Sąjūdis.

Taip matyti, kaip Jūs matote, ir galima, ir pagrįsta. Tik tą žvilgsnį reikia išvystyti, logiškai išbaigti. O tada Jūsų požiūris iš mano pusės išrodo komiškai: lietuviai – gėdos įsikūnijimas planetoje.

1988 – 1991 Nepriklausomybės Sąjūdis gėdingai išsikvėpė, posovietinėj kvailoj gobšioj savigriovoj pagimdęs emigraciją. Visi, net prisigrobėliai, urzgia įniršę. Visiškai nēr už ką balsuoti – gėdų gėda.

Partizanai, išnykę besislapstydami, vieni žudikai, kiti – nepasireiškę idealistai, taigi kvailiai. Kur tikroji garbė? Kas nuveikta „be nuodėmės“?

1940 – didžiosios gėdos metai. 1941 – tas pats. Ko išvažiavo kaip avinai į kančias, ko nesislapstė, tik savaitės trūko.

Apie sukilimų gėdingumą Jūs pats parašėt. Ten pat sulenkėjimo gėda, Liublino... Gal darau pauzę.

Nerkim iki Mindaugo. Regis buvo tuomet reikalingas. Betgi kaip reta miklus tikrujų veislinių lietuvių skerdikas.

Kopkim vėl gėdos kupeta aukštyn. Kolaborantai, pažymų KGB rašinėtojai, skundėjai, madingieji korumpatai.

Gėdų kupetą vainikuoja gėdų gėda – žydų šaudymas, jų auksai, skudurai.

Nebedidi atrodo plechavičiukų gėda, kad juos išblaškė.